

Käsitekaavioiden käyttöohjeet

Käsitekaaviot

Käsitteiden suhteita on havainnollistettu käsitekaavioilla, jotka on laadittu pääasiassa ISO standardien mukaisesti ja UML:n (Unified Modeling Language) mukaisilla merkintätavoilla.

Käsitelaatikko sisältää termin, määritelmän ja huomautuksen. Joihinkin kaavioihin on otettu mukaan käsitteitä ja ilmauksia, jotka eivät esiinny sanastossa, mutta ovat käsitejärjestelmän ymmärtämisen kannalta oleellisia. Kaavioissa sellaiset käsitteet on kursivoitu.

Asteriski tarkoittaa, että kyseisen käsitteen suhteita kuvataan myös muualla sanastossa yhdessä tai useammassa kaaviossa.

Käsitesuhdetypit ja niiden merkitseminen

Käsitesuhteita on kolmea tyyppiä: hierarkkisia, koostumussuhteisia ja funktiosuhteisia.

Hierarkkinen suhde

Hierarkkinen suhde (kolmioon päättyvä viiva) vallitsee yläkäsitteen ja sitä suppeamman alakäsitteen välillä. Alakäsite sisältää kaikki yläkäsitteen piirteet sekä vähintään yhden lisäpiirteen. Alakäsite on toisin sanoen yläkäsitteen laji tai edustaja. Kolmion kärki osoittaa yläkäsitteeseen.

Koostumussuhde

Koostumussuhde (vinoneliöön päättyvä viiva) on kokonaisuuden ja sen osien välinen suhde. Yläkäsitteen piirteet eivät sisälly alakäsitteeseen kuten hierarkkisessa käsitejärjestelmässä. Vinoneliö kiinnittyy yläkäsitteeseen.

Funktiosuhde

Funktiosuhde eli assosiatiivinen suhde (tavallinen viiva ilman symbolia) on muu kuin hierarkkinen tai koostumussuhde, esim. syyn ja seurauksen, toiminnan ja välineen, tekijän

ja tuloksen suhde, jne. Funktiosuhteen tyyppi käy yleensä ilmi määritelmästä. Funktioviivan päälle kirjoitetun tekstin tarkoitus on antaa kaavion ymmärtämistä helpottavaa lisätietoa.

Samassa kaaviossa voi esiintyä erityyppisiä käsitesuhteita.

Katkoviiva

Katkoviiva osoittaa, että ala-, osa- tai funktiosuhteessa oleva käsite ei ole välttämätön taikka että käsitteiden välinen suhde ei käy selkeästi ilmi käsitteiden määritelmästä tai huomautuksista. Katkoviivalla kuvattu käsitesuhde täydentää määritelmiä ja tukee käsitteiden ymmärtämistä. Katkoviivaa voidaan käyttää kaikissa käsitesuhdetyypeissä.

